

Reuniunea învățătorilor

Apare odată în lună.

Proprietar editor : Reuniunea învățătorilor români dela școalele popor. conf. ort. din protopopiatele arădane I—VII.	REDACTOR : IOSIF MOLDOVAN Inv. director-școlar.	Manuscrisurile și corespondența se va trimite redact. în Arad, Tskály-tér 8., iar abonamentele cassarului Iulin Grofșorean în Galsa-Villagos.
---	--	---

Comitetul de redacție: Iulin Grofșorean, Dimitrie Popoviciu, Ioan Crișan, Iosif Stanca, Petru Vancu, Dimitrie Olariu, Dimitrie Boariu, Teodor Cherchean, Hershilia Cadariu, Nicolae Cristea, Petru Colțen, Dimicic, Pavel F. Dăricea, Tr. Givulescu și I. Borlea, învățători*

Abonament: pentru Ungaria 5 coroane. — Străinătate 7 coroane.

Convocare.

Bazați pe concluzile adunării generale trecute și în conformitate cu dispozițiile §-lui 11 din statute, prin aceasta convocăm pe toți membrii „*Reuniunii învățătorilor dela școalele populare confesionale române ortodoxe din protopopiatele aradane I—VII*” și pe toți binevoitorii și sprijinitorii școlii la a

XX-a Adunare generală ordinară,

care se va ține în *Nădlac*, duminică și luni, 15/28 și 16/29 August a. c., pe lângă următoarea

PROGRAMĂ:

Sedința I. (Duminică dimineața).

1. Asistare în corpore la serviciul divin.
2. Deschiderea adunării generale.
3. Bineventarea oaspeților.
4. Constatarea prezenților, conf. §-lui 25 din regulament.
5. Prezentarea rapoartelor și exmiterea comisiunilor pentru cenzurarea lor.

Ședința II. (Duminică după amiazi).

6. „Unele piedeci în calea bunei economizări a poporului“, dizertație, de Gheorghe Purcariu, cassar, asesor consistorial, membru fondator.

7. „Cultura sufletească, ca baza fericirii omenești“, dizertație, de Teodor Mariș, învățător în Erdeiș.

8. „Gheorghe Lazar“, prelegere practică, de Iosif Stanca, învățător în Roșia.

Ședința III. (Luni dimineața).

9. „Roaua și bruma“, prelegere practică, de Petru Roșu, învățător în Nădab.

10. Raportul romisiunilor cenzurătoare.

11. Propuneri și interpelări.

12. Determinarea locului și a timpului pentru adunarea generală viitoare.

13. Alegerea comisiei autentificatoare.

14. Constatarea prezențelor, conform §-lui 25 din regulament.

15. Închiderea adunării generale.

Arad, din ședința ordinară a comitetului central, ținută la 26 iulie (8 aug.) 1910.

Iosif Moldovan,
prezident.

Dimitrie Popoviciu,
secretar general.

Pentru orientare.

Plecarea comitetului din Arad va fi Sâmbătă, 14/27 august a. c., cu motorul dela 1 oră 55 minute și va sosi la Nădlac în aceeași zi după amiazi la 4 ore 41 minute.

După sosire, se vor face încvartirările oaspeților, iar seara la 8 ore, toți prezenții se vor întruni la „Sala comunei bisericesti“ din loc, spre a face cunoștință.

Duminică, după ședința primă, va fi prânz comun, iar seara la 8 ore concert împreună cu reprezentatiune teatrală și petrecere cu joc, arangiat în favorul reuniunii, de învățătorii din loc și jur, cu concursul inteligenței și a tinerimii din loc și jur, după un program special.

Pentru buna reușită a tuturor lucrărilor, îndeosebi pentru ordinea cea bună la încvartirări și prânzul comun, s'a constituit

în loc un comitet arangiator. Comitetul acesta ne roagă a aduce la cunoștința publicului, că *răspunderea o ia numai pentru aceia, cari sau insinuat la timp*, atât pentru locuință, cât și pentru prânzul comun. Insinuările să fie *precize*: câte persoane (bărbați, femei, soțul și soția). *Cine nu se va acomoda strict acestor dispozițiuni, după sosirea în comună, nu mai pot reflecta la atențiunea comitetului arangiator.*

Insinuările pentru cvartir și prânzul comun să se adreseze dlui *Uroș Totorean, învățător rom. ort. în Nădlac*, cel mult până Joi, 12/25 august a. c.

Nr. 126/909—10.

Raport general

despre activitatea dezvoltată de reuniunea învățătorilor români dela școalele populare ortodoxe din protopopiatele aradane I—VI în decursul anului 1909/10.

On. Adunare generală!

Comitetul central al reuniunii noastre învățătoresci are onoarea a subșterne următorul raport despre activitatea dezvoltată de reuniune în decursul anului 1909/10:

În general.

Prin activitate intensivă, Comitetul central a căutat, ca afacerile reuniunii se decurgă în cadrul normal. Rezultatele obținute, conziderând împrejurările grele și neprielnice, se pot socoti mulțumitoare.

În special.

I. Activitatea Comitetului central.

1. De loc după adunarea generală trecută, am compus și distribuit fiecărui despărțământ protopopesc programa de muncă anuală, în care, pe baza însărcinărilor primite, am normat activitatea acestora pe anul 1909/10 și, în senzul dispozițiilor statutare, am înaintat atât Ven.

Conzistor, cât și inspectoratului regesc, protocolul adunării generale trecute. (Eseb. 5, 6, 25).

2. Am supus aprețierii desp. noastre protopopești regulamentul afacerilor interne, lucrarea membrului Iosif Stanca, sub titlul: »Situația școalelor noastre«, alui Ioan Crișan, sub titlul: »Părerii în o chestie importantă și lucrarea lui Ioan Ardelean, despre: »Pedagogia veche în raport cu cea nouă«; lucrări, celite în ad. generală trecută și publicate în nrii: 10/909 și 1—2/910 a organului reuniunii. În legătură cu aceste, am pus despărțămintelor noastre protopopești și întrebările următoare, venite dela ad. generală: 1. »E gramatica ori nu pentru școala poporală?« și 2. »E posibil ori ba ca limba maghiară să se propună în măsura impusă de lege?«

Din rapoartele primite, constatăm:

Privitor la regulamentul intern, toate despărțămintele protopopești, fără nici o observare, îl află corăspunzător în toate privințele.

Privitor la lucrările membrilor: Iosif Stanca, Ioan Crișan și Ioan Ardelean, toate despărțămintele protopopești sunt de acord în a lăudă și aprecia zelul și munca lor, iar vederile acestora, asupra acelor lucrări, se reduc la următoarele propuneri:

a) Venerabilul Conzistor se fie rugat a exmite o comisiune din cei mai harnici învățatori și aceștia intrunindu-se de urgență, se discute reducerea materiei de învățământ, căci între împrejurările date, materialul de învățământ suscept de acum în plan, fiind prea mult, nu se poate execută.

b) Să se escrie un premiu pentru cel mai bun manual de școală pentru limba maghiară.

c) Organele parohiale se fie îndrumate a suscepe în preliminar, în fiecare an, o sumă oare-carea pentru înființarea și augmentarea bibliotecilor parohiale și încât aceste n'ar da ascultare acestor îndrumări, suma respectivă se fie susceptă în preliminar din oficiu.

d) Controla în școale să se facă în decursul anului, iar examenele să fie sărbători școlare.

Ce privește cursurile de pedologie, propuse de membrul Ardelean, unele desp. protopopești sunt pentru, altele contra lor.

Privitor la întrebările asupra gramaticii și a limbii maghiare, părerile se împărtășesc, întrucât, la gramatică, unele desp. protopopești sunt pentru, motivând, că în lipsa ei, vorbirea, scrierea și cetitul corect, nu se poate învăța cu succes, altele iarăși sunt contra, motivând, că toate acestea se pot învăța cu succes prin exercițiu și sâmt de limbă. Ce privește însă limba maghiară, toate desp. protopopești sunt de părerea, că aceasta, nici pe lângă cele mai mari încordări, nu se poate propune în extenziunea pretinsă de lege. (Eseb. Nrii: 25, 93, 98, 102, 111, 116, 117).

3. Ne-am ocupat și în anul acesta cu adunarea materialului pentru istoria școalelor noastre. Lucrarea nu e tocmai ușoară, căci reclamă scrutarea multor acte, date și documente, din timpuri vechi. Timp liber spre acest scop învățătorimea iarăși nu are, fiind prea mult angajată în alte părți. De aceea afacerea decurge foarte încet și cu puțin rezultat real până aci. Avem însă încrederea, că învățătorimea noastră se va achita cu demnitate și de această sarcină și astfel ceea ce nu s'a putut azi, se va face mâne. Interesul și dragostea față de cauză nimănui nu-i lipsește (Eseb. Nr. : 25).

4. Numai puțin ne-am ocupat în cursul activității noastre de estimp și cu cursurile de analfabeți și în legătură cu aceste și cu prelegerile publice pentru popor. Zelul nostru însă și aici întâmpină foarte multe greutăți. Pe deoparte, poporul nostru înțelege prea puțin folosul acestor cursuri și prelegeri și din acest motiv nu le dă atențiunea cuvenită, ba e chiar străin de cauză, iar pe de altă parte, nici mijloacele de lipsă încă nu li-se pun la dispoziție învățătorilor, căci în comună, afară de învățător, nime nu se interesează de toată afacerea. Între astfel de împrejurări, nu e mirare, dacă rezultatele obținute, nu sunt cele visate de noi (Eseb. Nr. : 25).

5. Am distribuit premiul de 200 cor., dat de »Asociația aradană«, între cei cari s'au distins anul trecut în instruirea analfabeților. (Eseb. Nrii: 16, 19, 20, 21).

6. Chestia fondului pentru ridicarea unui monument fericitului întru aducere aminte : Teodor Ceontea încă ne-i preocupat mult. De aceea încă de timpuriu am trimitturilor prezenților de despărțăminte protopopești apeluri și coale de colectă în chestie, rugându-i, ca se le circuleze între membrii și cunoscuți. În afară de aceasta am urgeat retrimiteria acestor coale și dela alți mulți, cărora ne-am adresat încă de mai înainte în cauză. Rezultatele obținute, se vor vedeă mai deaproape din raportul de cassă. Noi însă ne rugăm încă de un au respiriu în cauză, cu adausul, că prezidiul să fie însărcinat, ca până la adunarea generală viitoare să pregătească tot planul, așa, că în anul 1912, cu ocaziunea sărbării centenarului preparandiei noastre din Arad, monumentul se poată fi inaugurat necondiționat. (Eseb. Nrii: 25, 110).

7. În chestia legii de penziune învățătorească, am compus și înaintat Venerabilului Consistor un memorand bine motivat, în care am arătat justele noastre dorințe și pretenziuni, rugându-l totodată, ca răzimat pe espunerile noastre, să binevoiască a înaintă Inaltului guvern, în numele învățătorimii diecezane, un memorand în chestie, eventual, prin intervenirea Prea Venerabilului Consistor Mitropolitan, în numele întregului stat învățătorec din Mitropolie, ca astfel, cu ocaziunea revizuirii legii de penziune, pe carea o cerem și așteptăm nerăbdători, justele noastre dorințe și pretenziuni, fiind cunoscute, încă se poată fi luate în considerare. (Eseb. Nr.: 85).

8. În cauza planului de învățământ pentru limba română (exerciții de cugetare și vorbire, scris-cetit, gramatică, stilistică și literatură), am dispus desp. noastre protopopești ca să se ocupe fiecare cu aceasta afacerē și se ne prezinte câte un proiect de plan în chestie. (Eseb. Nr.: 25).

9. Reuniunilor surori dela Timișoara și Oradea-mare le-am expus modalitățile sub cari organul nostru îl putem

preface în organ al tuturor reuniunilor învățătorești din dieceza Aradului, conform dorinței exprimate în aceasta privință de reuniunea soră dela Timișoara. Răspuns meritorial însă am primit numai dela reuniunea sora dela Oradea-mare, care prin actul său dela 15 iunie n. a. c., Nr. 31/1909—10, ne avizează, că nu se află în poziția de a putea decretă organul nostru de organ oficios și pentru ei, dar apreciind valoarea și însemnătatea lui, la recomandat cu caldura în atențiunea membrilor. Reuniunea soră dela Timișoara nu ne-a dat nici un răspuns. (Eseb. Nrii: 33, 34 și 99.)

10. Împlinindu-se o sută de ani dela nașterea în veci neuitatului Arhiepiscop și Mitropolit *Andrieu Baron de Șaguna*, în zilele 4/17 și 5/18 octomvrie 1909, s'au ținut în *Sibiu* și *Reșinari* serbări mari și înălțătoare de inimi, la cari au luat parte întreaga biserică și neamul nostru, nu numai din patrie, ci și din alte departări. Reuniunea noastră învățătorească n'a întrelăsat ca să aducă și ea prinosul său de pietate și recunoștință față de acest mare și providențial bărbat, reprezentându-se oficios, atât în *Sibiu*, cât și la *Reșinari*, prin prezidentul și secretarul general: *I. Moldovan* și *D. Popoviciu*, depunând la mormânt și o prea frumoasă cunună, în comun cu reuniunile surori dela *Caransebes*, *Timișoara* și *Oradea-mare*, cu inscripția: „*Marelui apostol al culturii neamului*“. Despre aceasta, la timpul său, s'a publicat în organul reuniunii, Nr.: 11/1909, raport special. (Eseb. Nr.: 57.)

11. Dintre însărcinările primite dela adunarea generală trecută, n'am executat concluzul privitor la cererea de execuție contra restanțierilor. Și n'am executat acest concluz, în buna credință, că cei ce se simt datori, vor căută a se achită de datorință și fără execuție, încunjurând astfel neplăcerile și spesele. Le-am atras însă atențiunea asupra acestor îndatoriri prin programa de muncă anuală, trimisă, la timpul său, fiecărui prezident de despărțământ protopopesc. În schimb am abscris și în anul acesta, neputându-le încassa 360 cor., și anume: 161 cor. taxe și

199 cor. organ. De altmintrelea starea mai de aproape a casei se poate vedea din raportul general de cassă. (Eseb. Nr.: 25).

12. Predarea bibliotecii noului bibliotecar general, arangiarea și augmentarea ei cu opuri noauă, încă ne-a fost obiect de preocupățiune. Tot asemenea ne-am ocupat și cu prețuirea tuturor opurilor din bibliotecă, pentru a putea ști, ce sumă reprezintă toate bibliotecile reuniunii deoparte, iar de alta parte pentru a putea ști ce sumă se pretindem în cazul, că cineva perde sau nimicește vre-o carte din aceste. Lucrările efeptuite și aici se pot vedea și constată mai amănunțit din raportul bibliotecarului general. Tot din acest raport se va putea vedea și activitatea desvoltată de desp. noastre pretopopești în aceasta chestie. (Eseb. Nrii: 11, 18, 25.)

13. Membrii noi susceptuți, precum și toți ceialaltii membrii aleși în birou și comitet, cu ocaziunea adunării generale dela Curticiu, s'au avizat prin act oficios, iar cei dintâiu s'au provăzut și cu diplome. (Eseb. Nr.: 7).

14. O afacere ce ni-a preocupat mult și în anul acesta, considerând marea ei însemnătate pentru învățatorimea, ce compune aceasta reuniune, a fost chestia organului reuniunii. Pentru a da acestui organ un avânt mai mare, comitetul de redacție s'a ridicat dela 6 la 16 membrii: în persoanele: Iosif Moldovan, Iuliu Grofșorean, Dimitrie Popoviciu, Teodor Cherechean, Petru Vancu, Hersilia Cadar, Dim. Boar. Dim. Olariu, Ioan Crișan, Nic. Cristea, Petru Colțeu, Dimitrie Micu, Iosif Stanca, Pavel F. Dârlea, Traian Givulescu (Pauliș) și Ioan Borlea. La compunerea acestui comitet s'a avut în vedere activitatea dovedită de acești membrii și până acum în coloanele acestui modest organ. În locul fostului redactor respozabil, Petru Vancu, care a abzis de această sarcină onorifică, dupăce stăruințele noastre în alte părți n'au aflat resunetul dorit, redactarea pentru mai departe, până la alte dispoziții, a luat-o prezidentul general al reuniunii: *Iosif Moldovan*. În afară de acestea, s'au mai luat apoi și alte

dispoziții de îmbunătățire. Rămâne mai, că acum și învățătorii, membrii acestei reuniuni, să se știe însuflețiți și ei tot mai mult de acest camarad, care atâtea foloase reale a adus cauzei noastre dascălești și până acuma și însuflețindu-se, să îl și sprijinească cu toată căldura, căci sprijinindu-l, sprijinesc cauza proprie. Importanța acestui organ se poate vedea și mai bine din împrejurarea, că de un timp încoace este tot mereu atăcat și vorbit de rău în coloanele unor organe, cari bucuros l-ar vedea repus. Stând noi însă la locul nostru de onoare, n'am întârziat a-l apăra de criticile pătimase și răuvoitoare. Un motiv și acesta mai mult pentru învățătorime, că atunci, când vorba e de organ, toți se fim zid în jurul lui, dacă sincer ne dorim binele. (Eseb. Nrii: 25, 68, 69, 71, 72 și 74).

15. Împlinindu-se în anul acesta un pătrar de secol, de când în fruntea școalelor populare din comitatul Aradului stă, ca inspector regesc, Magnificența Sa dl *Varjassy Árpád*, comitetul reuniunii noastre învățătoarești, având în vedere, că în persoana Magn. Sale totdeauna s'a putut vedea bărbatul de școală și inspectorul drept și nepreocupat, a ținut de cuviință, ca la acest rar și însemnat moment din viața Magn. Sale, se escurgă în corpore, pentru a-l felicita în numele reuniunii. Astfel, joi, 29 aprilie (12 mai) a. c., întreg comitetul, sub conducerea prezidentului general Iosif Moldovan, s'a prezentat corporativ la Magn. Sa, unde prin rostul prezidentului, l-a felicitat în numele reuniunii. Magn. Sa plăcut surprins de această atențiune, a mulțumit foarte călduros, asigurând comitetul de toată dragostea și bunăvoința Sa și pe mai departe.

Luni, 4 iulie n. a. c. apoi, reuniunea soră »Aradvidéki tanító egyesület« și-a ținut a 40-a adunare generală și cu aceasta ocaziune a aranjat, cu concursul reuniunii noastre, frumoase serbări iubilare în cinstea Magn. Sale dlui inspector regesc *Varjassy Árpád*. La aceste serbări pe lângă alte notabilități și corporațiuni, reuniunea

noastră, a fost reprezentată officios prin prezidentul și secretarul general: Iosif Moldovan și Dimitrie Popoviciu. Cu această ocaziune, prezidentul nostru Iosif Moldovan, a salutat din nou pe Magn. Sa dl inspector regesc Varjassy Árpád, precum și reuniunea soră »Aradvidéki tanító egyesület«. Atențiunea reuniunii noastre a făcut bună impresie asupra Magn. Sale și a publicului prezent.

Spre eternizarea acestui rar eveniment, învățătorimea din comitat, fără deosebire de confesiune, a înființat la convicțul reuniunii surori: »Aradvidéki tanító egyesület« o fundațiune de 4000 cor., ce poartă numele Varjassy Árpád. Mențiunea acestui fond e, ca din venitele lui să se susțină în convicți, în fiecare an, un copil de învățator din comitat, aflator la studii în Arad. Fondul deci, fiind înființat din contribuiriile tuturor învățătorilor, este interconfesional. Actul fundațional s'a subscris și de prezidentul nostru și s'a predat iubilantului în prezența adunării generale. (Eseb. Nrii: 67, 87, 89, 101 și 121).

16. Învițați de reuniunea soră dela Caransebes, la adunarea generală, care s'a ținut în *Cacova*, la 28 sept. (11 oct.) 1909, pentru a întări și promovă tot mai mult legăturile dintre noi și ei, am exmis la acea adunare generală pe prezidenții noștri de desp. protopopești: *Dim. Boariu* și *Pavel Dârlea*. Fiind însă prezidentul desp. prot. Chișineu: *Dimitre Boariu*, împiedecat de a putea merge, reprezentarea noastră s'a făcut numai prin prezid. desp. prot. *Boroșineu: Pavel Dârlea*.

Din raportul primit dela exmisul nostru am aflat, că reprezentarea noastră a făcut acolo și cu aceasta ocaziune bună impresie și a promovat mult legăturile reciproce. (Eseb. Nrii: 11, 14, 15 și 27).

17. Dintre chestiunile mai importante, venite dela Venerabilul Consistor în decursul acestui an de gestiune, amintim, chestiunile sulate prin înaltele rescripte dela 23 noemvrie (6 decemvrie), Nr. 7556/909, și dela 31 decemvrie, Nr. 6216/909.

Prin înaltul rescript dela 23 noemvrie (6 decemvrie), Nr. 7556/909, ni-s'a comunicat concluzul Măritului Congres-național-bisericesc, din sesiunea dela 9—22 octomvrie 1909, în cauza redactării și înființării unui organ pedagogic de specialitate, cu centrul în Sibiiu, solicitând, cu termin de 30 iunie v. a. c., opiniunea reuniunei în chestie.

Aflând noi chestiunea aceasta de atâta importanță, am supus-o aprecierii desp. protopopești.

Din rapoartele primite, constatăm:

Învățătorimea salută cu bucurie înființarea și redactarea foii pedagogice de specialitate contemplată de Măritul Congres național-bisericesc și dorește realizarea cât mai grabnică a acestei idei.

Ce privește însă partea materială a chestiei, desp. noastre protopopești sunt de părerea, ca, pe lângă învățători și preoți, ca caliheti, toate comunele noastre bisericesti din întreaga mitropolie, să fie deobligate oficios a procură aceasta foaie pentru bibliotecile locale parohiale, iar în partea intelectuală sau spirituală, desp. noastre protopopești sunt de părerea, ca fiecare dieceză se fie reprezentată în comitetul de redacție prin doi învățători, aleși de învățători, și un profesor preparandial.

Iar prin înaltul rescript dela 31 dec., Nr. 6216/909, ni-se aduc la cunoștință, că în legătură cu raportul nostru dela 8/21 septemvrie, Nr. 6/909—10, Ven. Consistor a luat la cunoștință activitatea reuniunii și lucrările adunării generale dela Curticiu, dar pe lângă următoarele:

1. În chestiunea înstruării analfabeților să se înainteze aici raport separat, în cari să se arate mai pe larg vederile reuniunii, ca Consistorul, pe cât le află cu cale, să le poată utiliză.

2. Chestiunea conferințelor metodologice, rămâne a se rezolvă prin Consistor, eventual prin sinodul eparhial, după buna chibzuință.

3. Să se arate Consistorului prin raport separat: *Care este organul reuniunii? Care este programul lui?*

De când există? Pe care dispoziție a statutelor s'a înființat? Când s'a dat învoirea superiorității diecezane pentru înființarea aceluia?

Pe viitor apoi, când se vor subșterne aici rapoarte despre adunările generale, să nu se peardă din vedere următoarele dispoziții:

a) Să se subștearnă Consistorului și raportul general menit pentru adunarea generală, precum și raportul despre starea bibliotecelor tractuale, având a se arată în în acest din urmă, pe lângă numărul opurilor și volumele existente și procurate în cursul anului, și aceia, care a fost circulația de cetire? anumit: câte opuri, în câte volume și de câți învățatori au fost cetite în cursul timpului de un an?

b) La însărcinările separate din partea Consistorului, reuniunea se răspundă separat.

c) Concluzele relative la starea averii reuniunii să se formuleze așa, ca din ele să se vadă adevărata stare, specificându-se câtă avere a avut reuniunea în bani gata la finea anului? Cât fac venitele anului viitor? Cât speșele aceluia? Și cât este starea reală la finea anului în bani gata și în pretensiuni restante.

După primirea acestui act, am răspuns Ven. Consistor atât la întrebările de sub Nr. 1), cât și la întrebările de sub Nr. 3), alineatul prim. Anume: privitor la organ, am răspuns, că titlul organului e: »Reuniunea învățătorilor«. Programul lui e circumscris în § 2 din statute. Editarea organului se bazează pe concluzele adunărilor generale dela Șiria (1904) și Giula (1905); concluze, bazate pe §-ul 3, litera a) și pe §-ul 14, litera b) c) și e) din statute, desprece, în senzul §-lui 15, totdeauna am raportat Ven. Consistor îndată după adunările noastre generale.

În legătură ne-am permis a atrage atențiunea binevoitoare a Ven. Consistor și asupra faptului, că în statutele reuniunii noastre nicăiri nu se cere, că pentru executarea concluzelor aduse de comitet respective de adu-

narea generală, concluze bazate pe dispoziții statutare, să se mai ceară și învoirea specială a superiorității diecezane. (Eseb. Nrii : 28, 55, 65, 70, 95, 105, 106.)

18. Avizăm On. adunare generală, că »Asociațiunea națională arădană« ne-a pus la dispoziție și în anul acesta un nou premiu de 35 cor., venit dela »Corul tipografilor români din Arad«, pentru acel învățator, care s'ar fi distins în acest an în instruirea analfabeților. (Eseb. Nrii: 9, 22).

19. Implinim o piosă datorință, când amintim aci și despre trecerea la cele vecinice a foștilor membrii a reuniunii noastre: Aurel I. Muntean, învățator în Măsca și Terentie Popa, învățator în Bârșa, membrii ordinari; Ioan Russu Șirianul, publicist și Nicolae Drăganca, preot în Galșa, membrii ajutători. În legătură cu aceste triste cazuri, amintim, că am luat toate dispozițiile, ca la astfel de dureroase întâmplări, totdeauna să fim reprezentați cu demnitate (Eseb. Nr.: 25.).

20. Bugetul reuniunii pe anul 1911 ne permitem a-l prezenta la venite cu 1920 cor., iar la spese cu 1565 cor. (Eseb. Nr.: 115).

21. N'am întrelăsat, încă de cu vreme, a lua toate dispozițiile pentru adunarea generală prezentă, adresându-ne în cauză tuturor celor chemați. În legătură cu aceste, mai amintim aci, că în Nădlac se fac întinse pregătiri de primire și din incidentul acestei adunări se aranjază frumoase serbări, împreunate cu concert, teatru și petrecere cu joc. (Eseb. Nrii : 50, 51, 52, 53, 104, 112).

22. Dintre evenimentele culturale de o importanță mai rară, cărora le-am dat deosebită atențiune și în coloanele organului oficios al reuniunii noastre, eternizăm cu mândrie fapta epocală a marelui mecenat al culturii neamului nostru Yasile Stroiescu, care a dăruit fondului cultural al diecezelor din mitropolia română ort. 300.000 cor., fondului mitropoliei române gr. cath. 100.000 cor., școlii civile de fete din Arad 100.000 cor., fondului special al diecezei Caransebeș 10.000 și încă alte multe și nenumărate ajutoare pentru edificarea de biserici și școale.

În fața atâtor jertfe, împlinim o sfântă datorință exprimându-ne admirațiunea, stima și recunoștința noastră față de cel mai generos bărbat al timpului.

II. Activitatea biroului central.

În decursul anului 1909/10, biroul central a rezolvat 125 esebite. Iar pentru promovarea afacerilor reuniunii a ținut, împreună cu comitetul, 4 ședințe: două ordinare și două extra-ordinare și anume: cele ordinare la 17/30 septembrie 1909 și 26 iulie (8 august) 1910, iar cele extra-ordinare la 24 decembrie 1909 (6 ianuarie 1910) și 29 aprilie (12 Maiu) 1910. (Eseb. Nrii: 12, 13, 66, 67, 88, 89, 113, 127 și 128).

III. Activitatea despărțămintelor protopopești.

A) *Desp. prot. Arad:*

A ținut două adunări: una de toamnă, în *Arad*, la 31 octombrie (13 noiembrie) 1909 și alta de primăvară, în *Sâmbăteni*, la 5/18 maiu 1910.

Din 43 de membrii ordinari, la adunarea de toamnă au fost prezenți 38, iar la adunarea de primăvară tot 38.

La adunarea de toamnă, fiind în *Arad* prelegerile sistate din cauză de morb epidemic, activitatea desp. s'a mărginit la pertractarea afacerilor curente, celindu-se și unele lucrări literare, iar la adunarea de primăvară, s'a ascultat prelegerea învățătoarei, Elena Stoicu, din aritmetică, cu clasa IV, despre: »Frânturile zecimale«, care s'a declarat »bine succesă«.

Adunările au fost onorate prin prezența mai multor oaspeți, în frunte cu P. O. D. protopop tractual: Vasile Beleş, inspector școlar. La adunarea de toamnă a luat parte și întreg cursul al IV-lea pedagogic român din *Arad*, condus de corpul profesoral, în frunte cu P. C. Sa Roman R. Ciorogariu, director seminarial.

Lucrări literare și prelegeri practice s'au cetit șasă:

a) »Mihail Eminescu, ca pedagog«, de: Nicolae Cristea, învățător în Mândruloc.

b) »O pagină din activitatea școlară a mitropolitului Andreiu baron de Șagună«, de: Petru Colțeu, învățător în Mândruloc.

c) »Cauza insuficientului interes arătat de unii membrii față de reuniunea lor«, de: Vicențiu Guleș, învățător în Șeitin.

d) »Idei de educație națională în poeziile lui Goga«, de: Nicolae Cristea, învățător în Mândruloc.

e) »Menirea progresivă a școlii«, de: Efrem Hedeșan, învățător în Pecica.

f) »Orizontul«, prelegere practică, de: Ioan Ghebeles, învățător în Șeitin.

S'a pertractat și discutat circularul general Nr. 25/1909/10, luându-se mai multe concluze principiare, însă fără a se prezenta și proiect de plan în chestia limbei române.

În locul secretarului Nicolae Cristea, care a abzis irevocabil, s'a ales: Gheorghe Popoviciu, învățător în Bățania.

Pentru augmentarea fondului pentru monumentul: Teodor Ceonța, s'a colectat 20,61 cor.

În taxe de membru și organ s'a încasat 97 cor.

Din opul: »Pentru țărani«, de: N. Ștefu, s'a vândut 2 exemplare, iar din opul: »Chestiunea pedepselor« de: Iosif Velcean, s'a vândut 1 exemplar; opuri, donate de autori în favorul reuniunii și distribuite la timpul său desp. noastre prot. spre desfacere. Bani încasați, s'au administrat casei centrale. (Esib. n-rii: 47 și 117).

D) *Desp. prot. Chișineu.*

A ținut două adunări: una de toamnă, în *Cinteiu*, la 24 oct. (6 Nov.) 1909 și alta de primăvară, în *Pilulmare*, la 3/16 maiu 1910.

Din 36 de membrii ordinari, la adunarea de toamnă au fost prezenți 21, iar la cea de primăvară 29.

La adunarea de toamnă s'a ascultat prelegerea învățătorului din Cinteiu, Ioan Popoviciu, din exercițiile intuitive, cu clasa II: »Comuna«, iar la adunarea de primăvară s'a ascultat prelegerile învățătoarei din Pilul-mare, Lucreția Ambruș și anume: din religie, cu clasa II, »Călătoria Izrailitenilor prin pustie« și din aritmetică, cu clasa I, »Nr. 5«.

Ambеле adunări au fost onorate prin prezența mai multor oaspeți din loc și jur.

Cu ocaziunea adunării de toamnă s'a oficiat și un părăstas pentru odihna sufletului mult regretatului protopop și inspector școlar Dr. Ioan Trailescu, membru fondator.

Lucrări literare și prelegeri practice s'au cetit 3:

a) »Cultura sufletească ca baza fericirii omenești«, de: Teodor Mariș, învățător în Erdeiș.

b) »Roua și bruma«, prelegere practică din Fizică, de: Petru Roșu, învățător în Nădab.

c) »Mitropolitul Andreiu baron de Șaguna«, prelegere practică din Istoria bisericească, de: Nicolae Băru, învăț. în Otlaca.

Discusiunile urmate în jurul acestor lucrări au fost foarte edificatoare.

S'a discutat și pertractat circularul general Nr. 25/1909/10.

Despărțământul a dezvoltat o activitate foarte intensivă, ocupându-se serios cu toate problemele încredințate, prezentând proiecte de plan și în chestia limbei române.

Pentru augmentarea fondului pentru monumentul: ✓ Teodor Ceontea, s'a colectat 20 cor., iar din venitul unui concert aranjat de învățătorii tractului, s'a mai dat acestui fond încă 54 cor. 18 fileri. De tot 74 cor. 18 fileri.

În taxa de membru și organ s'a încassat 45 cor. Bani s'au administrat cassei centrale. (Esib. N-rii: 29, 59, 116).

C) *Desp. prot. Șiria.*

A ținut două adunări: una de toamnă, în *Galșa*, la 13/26 octomvrie 1909 și alta de primăvară, în *Pâncota*, a 1/14 maiu 1910.

Din 33 de membrii ordinari, la adunarea de toamnă au fost prezenți 28, iar la adunarea de primăvară 31.

Atât la adunarea de toamnă, cât și la adunarea de primăvară, membrul: Iuliu Groșorean, învățator în Galsă, a ținut mai multe prelegeri de model din studiul limbei materne, prin cari a arătat și demonstrat calea cea mai ușoară și mai ducătoare la scop, la predarea acestui studiu.

Interesul publicului față de aceste adunări încă n'a lipsit. Ambele au fost onorate prin prezența mai multor oaspeți.

Lucrări literare sau cetit două :

a) »Libertatea voinții«, de: Ioan Cadar, învățator în Cherechiu.

b) »Reforma metodelui fonomimic« de: Ioan Funar, învățator în Comloș.

Discușiunile urmate în jurul acestor prelegeri și lucrări, au clarificat și aprofundat cu mult succes chestiile tratate.

S'a discutat și sulevat circularul general Nr. 25/909/10.

Activitatea despărțământului a fost foarte rodnică și promptă. S'a ocupat cu toate chestiile impuse și le-a rezolvat după toate cerințele.

Între alte momente mai însemnate amintim, că în locul regretatului Aurel I. Munteanu, s'a ales de bibliotecar al desp. proi. Ioan Hui, învățator în Șiria, și s'au făcut bibliotecii desp. mai multe donațiuni în cărți, de către prezidentul Alexiu Doboș și țaranul fruntaș Nicolae Lazarescu, din Șiria. Despărțământul a înființat și un cor tractual, sub conducerea învățatorului: Dimitrie Simea din Comloș. Corul acesta a concertat în mai multe rânduri cu rezultate morale și materiale foarte frumoase, luând parte și la înmormântarea membrilor răposați din tract.

Dela concertele arangiate, 100 cor. s'a dat fondului pentru ridicarea unui monument fericitului: Teodor Ceonțea, iar 20 cor. pentru crucea regretatului Ioan Russu-Șirianul.

Din opul: »Pentru țărani«, de: N. Ștefu, s'a vândut un exemplar, iar din opul: »Chestiunea pedepselor«, de: Iosif Velcean, s'a vândut 2 exemplare. Banii încasați s'au administrat casei centrale. (Esib. n-rii: 30, 60, 98).

D) *Desp. prot. Boroșineu.*

A ținut două adunări: una pe toamnă, în *Somoscheș*, la 1 noiembrie 1909 și alta de primăvară, în *Iermata*, la 11 maiu 1910.

Din 21 de membrii ordinari, la adunarea de toamnă au fost prezenți 20, iar la adunarea de primăvară 17.

La adunarea de toamnă, membrul Ioan Tau, învățător în *Somoscheș*, a preles elevilor de cl. I: »Nr. 5«, Efrem Brinda, învățător provizor tot acolo, a preles elevilor de clasa II-a, în limba maghiară: »Mașina de comput«, iar la adunarea de primăvară, membrul Vasilie Vlădica, învățător în *Iermata*, a preles elevilor de clasele III și IV: »Inmulțirea« în diferite forme. Toate prelegerile s'au declarat: »succese«.

Atât adunarea de toamnă cât și cea de primăvară a fost onorată prin mai mulți oaspeți în frunte cu proto-popul tractului P. O. D. Ioan Georgea, inspector școlar.

Lucări literare s'a cetit una:

a) »Evoluția și școala«, de: Petru Zoțiu, învățător în *Apatcu*.

S'a discutat și sulevat circularul gen. Nr. 25/909/10, luându-se mal multe concluze principiare, fără a se prezentă însă în chestia limbei române și proiect de plan. Pentru augmentarea fondului pentru monumentul: Teodor Ceontea, s'a colectat 29 cor. (Esib. n-rii: 31, 44, 93).

E) *Desp. prot. Buteni.*

A ținut două adunări: una de toamnă, în *Buteni*, la 7/20 noiembrie 1909 și alta de primăvară, în *Moneasa*, la 8/21 iunie 1910.

Din 35 de membrii ordinari, la adunarea de toamnă au fost de față 34, iar la adunarea de primăvară tot 34.

La adunarea de toamnă membrul Petru Perva, inv., în Buteni, a preles elevilor de clasa I, după metoda Gabel, literile »i, o și u«, iar la adunarea de primăvară, activitatea desp. s'a mărginit la pertractarea afacerilor de natură administrativă.

Ambele adunări au fost onorate prin prezența mai multor oaspeți, în frunte cu administratorul protopopes: Iuliu Bodea, preot în Buteni.

În urma discușiunilor asupra prelegerii lui Petru Perva, din adunarea de toamnă, despărțământul concludde, că metoda Gabel este inferior altor metode și necorespunzător.

Lucrări literare și prelegeri practice s'au citit cinci:

a) »Andrei baron de Șaguna«, de Romul S. Boșcaiu, preparand.

b) »În ce chip se dedăm pe elevi a scrie cu voie și corect«, de: Ioan Borlea, învățator în Cuediu.

c) »Experiența ca cea mai bună școală«, de: Liviu Dublea, învățator în Șilindia.

d) »Șesul cel mare al Ungariei«, prelegere practică, de: Sidonia Voda, învățătoare în Iarcoș.

e) »Adectivul«, prelegere practică, de: Sidonia Voda, învățătoare în Iarcoș.

S'a discutat și pertractat circularul gen. Nr. 25/909/10. Concluzele aduse sunt de natură principiară. Proect de plan în chestia limbei române nu s'a prezentat.

Alte momente mai însemnate amintim, că despărțământul a luat frumoasă hotărîre de a înființa un cor tractual, pentru anumite ocaziuni, sub conducerea zelosului dascăl: Liviu Dublea. Pentru augmentarea fondului pentru monumentul: Teodor Ceontea, s'a colectat 20·40 fil. ✓

În taxe de membru și organ s'au încasat 53 cor. Banii s'au administrat cassei centrale. (Esib. n-rii: 38, 48, 96, 102).

F) *Desp. prot. Radna.*

A ținut două adunări: una de toamnă, în *Radna*, la 12/25 octomvire 1909 și alta de primăvară, în *Ilteu*, la 3/16 maiu 1910.

Din 28 de membrii ordinari, la adunarea de toamnă au fost prezenți 25, iar la adun. de primăvară 22.

La adunarea de toamnă, membrul Traian Givulescu, învățator în Radna, a preles elevilor de clasa III despre: »Măsurile metrice« și V. E. Szabó, candidat de învățator în Radna, a preles elevilor de clasa V, despre: »Feturile corpurilor«, iar la adunarea de primăvară, membrul Traian Givulescu, învățator în Radna, a preles elevilor de clasa IV, despre: »Croatia și Slavonia« și membrul Iosif Stanca, învățator în Roșia, a preles elevilor de clasa VI despre: »Gheorghe Lazar«. Toate prelegerile sau declarat: »bine succese«.

Adunările au fost onorate prin mai mulți oaspeți din loc și jur.

Lucrări literare s'au cetit trei:

a) »Boalele lipicioase«, de: Dr. Atanasie Brădean, medic în Radna și membru fondator al reuniunii.

b) »Metoadele de scris vechi și noi«, de: Petru Binchișiu, învățator în Ilteu.

c) »Politica din punct de vedere pedagogic«, de: Petru Binchișiu, învățator în Ilteu.

S'a discutat și pertractat circularul gen., Nr. 25/909/10 și s'au adus mai multe concluze de natură principiară. Proiect de plan în chestia limbei române nu s'a prezentat.

Bibliotecarul desp. Ersilia Ștefu-Ursu, abzicând, în locul ei s'a ales: Grigorie Caba, învățator în Conop. În taxe și organ s'au încasat 65 cor. Bani s'au administrat cassei centrale. (Esib. n-rii: 26, 40, 43, 46, 54, 61, 90, 111).

G) *Desp. prot. Hălmagiu.*

Regretăm, că asupra activității acestui desp. proto-popes, din lipsa de rapoarte, de o grămadă de ani nu putem servi informațiuni mai detaliate. Am solicitat și în anul acesta trimiterea lor, dar fără rezultat. Supunem deci afacerea aceasta aprecierii On. adunări generale, rugându-ne a se lua de urgență măsuri aspre contra acestui

desp. prot., care prin neactivitatea sa atât de mult împiedică mersul normal al afacerilor reuniunii noastre.

IV. Membrii reuniunii.

În anul 1909/10, reuniunea noastră învățătoarească are următorii membrii:

a) Desp. prot. Arad	43	ord.	15	fund.	și	23	ajut.
b) » » Chișineu	36	»	1	»	»	5	»
c) » » Șiria	33	»	—	»	»	2	»
d) » » Boroșineu	21	»	—	»	»	1	»
e) » » Buteni	35	»	2	»	»	5	»
f) » » Radna	28	»	5	»	»	6	»
g) » » Hălmagiu	32	»	3	»	»	11	»
De toți	<hr/>						
	228	ord.	26	fund.	și	53	ajut.

(Eseb. nr. 114/909/10).

V. Starea casei.

Pe baza raportului de casă se constată, că cassa generală cu finea anului 1909 dispune:

a) A fost a se încasa	8523·30	
b) S'a încassat . . . 1918·69		din cari s'a spesat 1837·09 Cor
c) S'a descris . . . 360·—	2278·69	
d) A rămas se încurgă	6244·61	
e) O suprasolvire . . .	9·—	
Suma:	<hr/>	6253·61

care sumă se acopere :

a) Rest. în taxe de membru . . .	1315·—
b) Rest. în abon. la organ . . .	2282·90
c) Depuși la Victoria . . .	2655·71
Suma:	<hr/>

d) Detrăgând din 1918·69 1837·09 spese rămâne în bani gata . . .

81·60

Suma totală : 6335·21

(Eseb. nr. 97/909/10).

VI. Starea bibliotecii.

Din raportul bibliotecarului general se constată:

a)	Bibl. centrală	are 276 opuri	307 vol.	în valoare de	—.—
b)	" desp. Arad	" 89	" 94	" " " "	154.—
c)	" " Chişineu	" 140	" 140	" " " "	—.—
d)	" " Şiria	" 36	" 43	" " " "	66.20
e)	" " Boroşineu	" 64	" 100	" " " "	80.50
f)	" " Buteni	" 179	" 197	" " " "	—.—
g)	" " Radna	" 110	" 110	" " " "	120.85
h)	" " Hălmaşiu	" 236	" 236	" " " "	—.—

Total 1130 opuri 1227 vol. în valoare de —.—

(Eseb. nr. 125/909/10).

VII. Propuneri.

1. Să se iee act de raportul general, de cassă, bibliotecă şi controlă şi să se deie absolutor biroului şi comitetului, precum şi cassarului, bibliotecarului şi controlorului general pe anul 1909/10.

2. Să se voteze bugetul pe anul 1910/11 așa după cum s'a prezentat.

3. Să se deie expresiune pentru pierderea celor răposați.

4. Pe anul 1910/11 să se ieie în elaborare planul Matematicii (Aritmetică şi geometrie).

5. Regulamentul afacerilor interne, să se decreteze în mod definitiv.

6. Să se încredinţeze Comitetului central materialul venit dela desp. protopopeşti în cauza planului pentru limba maternă, cu însărcinarea, ca acesta, pe adunarea generală proximă, se vină cu un proiect de plan bine lucrat în chestie.

Arad, din şedinţa ordinară a comitetului central, ținută la 26 iulie (8 aug.) 1910.

Iosif Moldovan m. p.
prezident.

Dimitrie Popoviciu m. p.
secretar general.

Nr. 97/1909-10.

Raportul cassarului.

On. Adunare generală!

Cu abatere dela uzul de până aci, de astădată nu voiu molestă On. adunare cu lamentările trecutului, ci voiu lăsa se vorbească numai cifrele rațiociniului alăturat aici, din care încă se poate vedea puținul interes al membrilor reuniunii noastre, întru îndeplinirea datorințelor lor.

În ce privește fondul, ce are menițiunea, de a se arădica un monument regretatului fost profesor, Teodor Ceonțea, am onoare a răportă, că până în 26 mai a. c. a fost de 963 cor. 96 fileri.

G a l ș a, la 26 mai 1910.

Iuliu Grofșorean,
cassar.

Rațiociniul

reuniunii învățătorilor români ort. din prot. aradane I—VII, despre toate venitele și spesele reuniunii, începând dela 1 ian. până la 31 dec. 1909.

Nr. curent	Numirea venitelor	A fost se incurgă	A incurs	S'a descris	A ră-mas a se incassa	Supra-solvire
		C. f.	C. f.	C. f.	C. f.	C. f.
	Restul casei în 1908	26 84	26 84	—	—	—
	Taxe de membri: rest 1536—					
	curent 442—	1978	506	161	1315	4
	Pentru diplome	4	4	—	—	—
	Pentru fond. de editare	10	10	—	—	—
	Abon. p. organ: rest 2257'90					
	curent 1218'75	3476 65	999 75	199	2282 90	5
	Spese procesuale	32 10	32 10	—	—	—
	Depuneri	2655 71	—	—	2655 71	—
	Diverse	340	340	—	—	—
	Suma	8523 30	1918 69	360	6253 61	9
	Detragând spesele		1837 09			
	Starea casei la finea anului 1909 etc.		81 60		6253 61	

Nr. curent	Spese	A fost a se plăti		Cu finea anului 1909 se arată		
		C. f.	C. f.	in sarcina	supra	Econo-
				cassei	erogațiune	misare
		C. f.	C. f.	C. f.	C. f.	C. f.
1	Spese administrative	350	132 39	—	—	217 61
2	Tipărirea organ.: rest 519 80 curent 1000 —	1519 80	1079 80	440	—	—
3	Premii p. instr. analfabeților	200	200	—	—	—
4	Depuneri în fondul T. Ceonța	—	60	—	60	—
5	Depuneri în libelul reuniunii	—	310	—	310	—
6	Onorarul secretarului	50	50	—	—	—
7	Diverse	—	4 90	—	4 90	—
Suma		2119 80	1837 09	440	374 90	217 61

A r a d, din ședința ordinară a comitetului central, ținută la 26 iulie (8. august) 1910.

Iosif Moldovan,
prezident.

Iuliu Grofșorean,
cassar.

Iosif Stanca,
controlor.

Nr. 115/909-10.

On. Adunare generală.

În nex cu §-ul 14, litera g) din statute, avem onoare a prezenta aci pe anul 1911 următorul:

Proiect de buget.

I. Venite.

1. Taxe de membrii	460—
2. Abonament la organ	1150—
3. Pentru diplome	30—
4. Interese	130—
5. Fondul de editare al organului	50—
6. Diverse	100—

Suma: 1920—

II. Spese.

1. Tipărirea și editarea organului	1000.—
2. Spese administrative în centru	200.—
3. Spese administrative în desp. prot. à 15 cor.	105.—
4. Remunerație secretarului general al reuniunii, conform concluzului din adunarea generală din anul 1900, Nr. 28, litera d)	50.—
5. Augmentarea bibliotecilor și compactarea cărților	100.—
6. Acoperirea speselor delegaților reuniunii la adunarea generală ale reuniunilor surori	100.—
7. Spese neprevăzute	10.—
	Suma: 1565.—

Arad. din ședința comitetului central, ținută la 26
iulie (8 august) 1910.

Iosif Moldovan,
pre ident.

Iosif Stanca,
controlor.

Dimitrie Popoviciu.
secretar general.

Nr. 125/909-10.

Răportul bibliotecarului.

Onorată Adunare generală!

Am onoare a prezenta următorul raport despre starea bibliotecii Reuniunii învățătorilor ort. români din protopopiatele I—VII, pe anul de gestiune 1909—10:

I. Biblioteca centrală.

În adunarea generală din anul trecut a fost însărcinat biroul cu augmentarea bibliotecii centrale, prin procurarea cărților necesare, în sumă de 100—120 cor. Procurarea aceloră nu s'a putut încă efeptul, deoarece nefiind biblioteca aranjată definitiv, nu știam de cari opuri avem lipsă. Acum, dupăce avem cunoștință despre opurile ce posedăm și de cari avem lipsă ardentă, am com-

pus un conspect tabelar al acestora, pe care l'am înaintat comitetului central spre a-l suscerne On. Adunări generale cu rugarea, să se primească în întregime. Opurile din chestiune sunt aproape toate din domeniul pedagogiei, în care ram bibliotecă noastră este foarte săracă.

Tot din cauza motivelor accentate, nu s'a putut prețui până acum nici cărțile ce deja le avem în bibliotecă.

Intr'un raport special înaintat comitetului central, am cerut acestuia, să susceapă o anumită sumă, în preli-minarul anului viitor, pentru procurarea unui sigil al bibliotecii și a registrelor necesare provăzute în §-ul 5 din Regulamentul pentru bibliotecă, fără de cari nu ne putem gândi la o administrare corectă.

Imi în de datorință a aminti, că în rapoartele din anii trecuți s'a strecurat greșală atunci, când s'a raportat că am dispune de 284 opuri în 400 volume, când în realitate — conform noului registru ce am făcut, — am constatat, că nu dispunem decât de 276 opuri în 307 volume, cu toate că secția școlară s'a înmulțit în anul acesta cu 16, iar cea literară cu 15 opuri, în tot atâtea volume. Avem cărți și de acelea, cari sunt în mai multe exemplare al căror număr se ridică la 635, afară de numărul înregistrat din opul respectiv și prin combinarea acestora, poate, se fi obvenit confuzia cu privire la numărul opurilor.

Cu escepțiunea opului »A román nyelv latinsága« și alor câteva manuale școlare, cari erau în mai multe exemplare, cărțile sunt toate.

Dintre membrii reuniunii abia un număr foarte redus a conzultat bibliotecă, iar aceasta tristă apariție, așa cred, se poate atribui împrejurării, că dispunem de puține opuri pedagogice, cu toate că acelea ar trebui se fie în majoritate în bibliotecă unei reuniuni învățătorești. Aceasta lacună însă, sperative, se va suplini, prin ce și bibliotecă va ajunge la adevărata ei valoare și însemnătate cât privește cultivarea intelectuală a membrilor reuniunii noastre.

În anul acesta am dat mai multe opuri, dintre cele mai de valoare, spre compactare.

Cărțile pe cari le avem în mai multe exemplare și pe cari nu le putem valoră, afiu de bine să se distribuie bibliotecilor despărțămintelor.

II. Bibliotecile despărțămintelor.

Pe baza însărcinării primite dela adunarea generală, comitetul central prin ordinul său de sub Nr. 25/1909, punct 3, a îndatorat despărțămintele se constată starea bibliotecilor, având se înainteze deodată cu rapoartele despre conferințe și copia registrelor acelorora, cari ar avea să cuprindă titlul cărții, autorul, edițiunea și valoarea ei, ca în acest chip să se constată pe de o parte valoarea reală a averilor reuniunii, iar de alta, să se poată pretinde prețul cărților pierdute. La cercetarea aceasta n'au răspuns Chișineu, Buteni și Hălmațiu, acesta din urmă — după cum se poate constată din rapoartele generale, — nu a satisfăcut datorințelor nici anul trecut.

Starea actuală a bibliotecilor despărțămintelor, în comparație cu trecutul, este următoarea :

a) Arad, în prezent : 89 opuri 94 vol., prețuite în 154.50 Cor.; în trecut : 89 op., 94 vol.

b) Chișineu, (nu a raportat) în trecut 140 op. 140 volume.

c) Șiria, în prezent : 36 opuri 43 vol., prețuite în 66.20 Cor.; în trecut : 31 opuri 31 volume.

d) Boroșineu, în prezent : 64 opuri 100 vol., prețuite în 80.50 Cor.; în trecut : 63 opuri 99 vol.

e) Buteni, creștere de 2 opuri, în trecut : 177 opuri 195 vol. De aici ni-se raportează, că sunt 177 opuri în 194 volume, când în realitate ar trebui să fie față de trecut 179 opuri, în 197 volume.

f) Radna, în prezent : 110 opuri 110 volume, prețuite în 120.85 Cor.; în trecut : 110 opuri 110 volume.

g) Hălmațiu, (nu a raportat) în trecut : 236 op. 236 volume.

Aceasta este starea bibliotecii centrale și ale despărțimintelor aparținătoare reuniunii noastre. Folosirea și respective conzultarea acestora nu pot din destul se o recomând membrilor reuniunii, căci numai cultivându-ne și pe aceasta cale vom fi capabili a preîntimpină greutățile, cari ne vin în viață.

Dupăce se vor face îmbunătățirile necesare pentru biblioteca centrală, la timpul său se va publică și noul registru, pentru a ușoră și prin aceasta membrilor conzultarea aceleia.

Arad, din ședința comitetului central, ținută la 26 iulie (8 aug.) 1910.

Iosif Moldovan,
prezident

Iosif Stanca,
controlor.

Dimitrie Olariu,
bibliotecar general.

Nr. 122/909-10.

Conspectul

cărților procurânde pentru augmentarea bibliotecii centrale ale Reuniunii inv. din prot. I—VII în anul 1910.

Titlul	Autorul	Valoa-
		rea Cor. fil.
Herbert și educația prin instrucțiune	Compayre Gabriel	— 60
Învățământul popular în Bulgaria	Cristescu	— 80
Chestiuni de educație și didactică experimentală	Kiritzescu	250
Chestiuni de psihologie aplicată la educație	dtto	2 —
Metodica matematicii	Costescu N. Gh.	5
Metodica limbii române	dtto	2 —
Metodica istoriei și geografiei	dtto	7 —
Lecțiuni de pedagogie	Aslan G.	5 —
Treptele formale ale învățământ.	Dr. Șpan P.	160
Idei pregătitoare în pedagogie	dtto	3 —
Povești în educația școlară	dtto	2 —
Didactica specială sau metodică învățam. în școala primară	Patriciu G.	2 —

Titlul	Autorul	Valoarea Cor. fil.
Pedagogia lucrată pe bazele psihologice și etice ale realism. Herbartian	Popescu I.	4 —
Psihologia empirică sau știința despre suflet	dtto	4 —
Metodica limbii românești	L. Antonescu-Nicolescu-Ciocărlie	5 —
Istoria pedagogiei	Borgovan Gr.	3 —
Povățuitorul limbii române	Manliu I.	3 —
Curs teoretic și practic de pedagogie și metodologie	Constantinescu	6 —
Metodica generală și specială a tuturor obiectelor de învăț.	Onul-Bondescu-Moc.	6 —
Curs de ped. teoretic și practic	Compayre Gabr.	2 —
Didactica specială, lecții practice	Ciocărlie	2 50
Lecții de psihologie	Dr. Șpan P.	1 20
Lecții de didactică	dtto	2 40
Învățământul intuitiv	Domnișoru D.	— 50
Istoria pedagogiei, teoriile și instituțiile din timpurile vechi, până în zilele noastre în legăt. cu ist. cult. — 3 volume	Găvănescu I.	15 —
Autorii români moderni	Șăineanu Lăzăr	3 —
Chestiuni de învățământ	Lupu Antonescu	2 —
Metodica studiilor matematice în școala primară	Borgovan Gr. V.	1 —
Elemente de pedagogie	Conta-Kernbach	4 —
Trepțele didactice formale	Marinescu-Avram	3 —
Metodica gramaticii, aritmeticii și geometriei	Costescu - Dima - Ggri-gorescu-Popescu	6 —
Ideile pedagogice ale lui Iohn Locke	Găvănescu I.	1 25
Preparatorul absolvenților	Muntean Zaharia	3 —
Curs de pedagogie teoretică și practică	Gabrielescu	3 —
Didactica Magna	Gârboviceanu	3 —
Despre educația intelectuală morală și fizică	Herbert Spencer	2 —
Schităre de prelegeri pedagogice	Florea A.	1 —
Sfaturi cum să se conducă o școală	Gabrielescu	— 50

Titlul	Autorul	Valoa- rea
		Cor. fil.
Pedagogia	Găvănescu	10 —
Istoria pedagogiei	Dr. Pipoș P.	4 —
Metodica	dtto	3 —
Psihologia	dtto	2 20
Didactica	dtto	3 .
Lecții din istoria naturală	Prișcu	2 —
Povățuitorul cl. I. și II. prim.	Borgovan	3 —
Coruri	Costescu	— —
	Suma totală .	151 25

A r a d, din ședința ordinară a comitetului central, ținută
la 26 iulie (8 august) 1910.

Iosif Moldovan,
prezident.

Dimitrie Olariu,
bibliotecar general.

Iosif Stanca
controlor.

Raportul controlorului.

Onorată Adunare generală!

Revidiând, în calitate de controlor, socoșile reuniunii noastre pe anul 1909, conduse de cassarul general dl Iuliu Groșorean, am constatat în manipularea averii cea mai mare promptitudine și acurateță, semne evidente, că averea reuniunii noastre e depusă în mâni harnice, care împrejurare, poate procura reuniunii numai fală, liniște și mângâiere.

Trecând la revidierea bibliotecii, am aflat față de trecut un progres îmbucurător, o împrejurare, care earăși denotă hărnicia obilului ei conducător.

Nu tot astfel de favorabil pot se mă esprim însă în ceiace privește ajustarea bibliotecii. La o privire cât de superficială a cuprinsului bibliotecii, te izbește în ochi împrejurarea, că aceasta e lipsită tocmai de aceia ce am aveă mai mare lipsă: de scrieri de specialitate, de scrieri pedagogice.

Cele mai multe cărți — donate fiind — sunt de o valoare foarte modestă, cari pot fi de o importanță istorică, dar nici de cât nu pot se satisfacă exigențele unei clase de oameni, care dorește știința adevărată.

În mijlocul reformelor de tot soiul, ivite pe terenul pedagogic, biblioteca noastră, — sincer s'o mărturisim — apare ca o haină veche eșită din modă, de care vrând-nevrând nimeni nu poate se țână seamă. Dintre toate scrierile aflătoare în bibliotecă, cele mai importante sunt incontestabil publicațiunile Academiei Române, pe cari le avem earăși din generozitatea acelei instituțiuni.

În urma acestui fapt constatat, se impune în mod imperios, se ne ajustăm biblioteca conform cu spiritul timpului, întregind, barem în parte lipsa cea mare ce se simte în corpul acestei instituțiuni.

Știința pedagogică în timpul din urmă a luat cel mai mare avânt pe terenul experimental, pe terenul practic.

Urmează dela sine, ca și noi se ne ajustăm biblioteca cu scrieri ce cad sub acest report. Cu permisiunea On. comitet înaintez lista cărților pe cari le cred de neapărat de lipsă pentru înzestrarea bibliotecii:

Găvănescul: Istoria Pedagogiei 3 vol.

» Psihologia

» Elica

Rădulescu Motru: Puterea sufletească.

Dr. Mateeås: Pedagogia Practică

Kiritescu: Chestiuni de educație și didact. experim.

Ribot: Boalele voinții.

Payot: Educația voinții.

Dr. Weszely Ödön: A modern pedagogia utjain.

Nagy László: A gyermek tanulmányozás mai állapota.

Dr. Raunschbun Pál: A gyermeki elme.

Dr. Décsy Károly: A lelki rendtelenségek.

Dr. Salgó Jakab: A szellemi élet higiéneje.

Când înaintez lista aceasta am, firma credința, că On. comitet precum și On. adunare generală, cunoscând importanța cauzei, vor vota respective se vor îngriji de procurarea cărților reclamate de spiritul timpului, adânc convins fiind fiecare, că banii depuși spre acest scop nu vor întârziă a aduce roade însutite.

După constatarea acestor păreri principiare, propun cassarului și bibliotecarului general absolutele îndatinate.

Arad, din ședința ordinară a comitetului central, ținută la 26 Iulie (8 Aug.) 1910.

Iosif Moldovan,
prezident.

Iosif Stanca,
controlor.

Membrii

reuniunii învățătorilor români ort. din protopopiatele aradane I—VII pe anul 1909/10.

A) Despărțământul prot. Arad.

I. Membrii ordinari.

a) În funcțiune.

1	Iosif Moldovan,	Arad
	Dimitrie Popoviciu,	"
	Gheorghe Popoviciu,	"
	Ioan Ardelean,	"
	Dr. Petru Pipoș,	"
	Vasile Micula,	"
	Nicolae Mihulin,	"
	Avram Scedean,	"
	Maria Precupaș,	"
10	Elena Pipoș,	"
	Vasile Zab,	Arad-Gaiu
	Efrem Brindea,	Cenad-ung.
	Ignatie Raica,	"
	Aureliu Drăgan,	Cicir
	Nicolae Cristea,	Mândruloc
	Petru Colțeu,	"
	Savu Bugariu,	Micălaca
	Savu Mihuța,	"
	Gheorghe Petroviciu,	Nădlac
20	Romul Tăucean,	"
	Uroș Totorean,	"
	Sidonia Tăucean,	"
	Ștefan Roja,	Pecica
	Efrem Hedeșan,	"
	Petru Russu,	"
	Efrem Moldovan,	"
	Elena Roja,	"
	Emilia Bugarin,	"
	Muciu Popescu,	Sâmbăteni
30	Petru Lupaș,	"
	Iuliana Plașa,	"
32	Dimitrie Micu,	Șeitin

33	Vicențiu Guleș,	Șeitin
	Uroș Pinteș,	"
	Ioan Ghebeleş,	"
	Anna Sebeșan,	"
	Lazar Ionescu,	Semlac
	Grigorie Poșu,	"

39	Mihailu Nicoară,	Tornea
----	------------------	--------

b) În penziune.

40	Nicolae Ștefu,	Arad
	Ioan Vancu,	"
	Ambrosiu Costa,	Cenad-ung.
43	Emilia Ciorogariu,	Pecica

II. Membrii fondatori.

1	„Victoria“,	Arad
	Dr. Nicolae Ooncu,	"
	Roman R. Ciorogariu,	"
	Petru Trța,	"
	Vasile Goldiș,	"
	Dna Elena Goldiș,	"
	Sever Bocu,	"
	Gheorghe Purcariu,	"
	Dna Maria Purcariu,	"
10	Vasile Beleş,	"
	Iancu Ștefănuț,	Mândroloc
	Alex. Muntean I. Vasile,	Mezötelegd
	Ștefan Novac,	Pecica
	Dr. Aurel Novac,	"
15	Titu Guleș,	Semlac

III. Membrii ajutători.

1	Traian Vășan,	Arad
	Vasile Goldiș,	"
	Dr. Ioan Suciș,	"

4	Dr. Ștefan C. Pop,	Arad	14	Augustin Hamsea,	H.-Bodrog
	Dr. Lazar Iacob,	"		Mihaiu G. Crăciun,	Hodoș
	Maria Purcariu,	"		Nicolae Firu,	Oradea-m.
	Ioan Simu,	"		Nicolae Barbura,	Pecica
	Paulina Papp,	"		Florian Momac,	"
	Dr. Gavril Cosma,	Beiuș		Iosif Velcian,	Reșița
10	Alexiu Ardelean,	"	20	Fabrițiu Mănuilă,	Sămbăteni
	Pompiliu Dan,	"		Iosif Tisu,	Tebea
	Ioan Petroviciu,	Brașov		Aurel Petroviciu,	Nădlac
13	Romul Nestor,	Cenad-ung.	23	Sava Tămășdan,	Pecica

B) Despărțământul prot. Chișineu.

I. Membrii ordinari.

a) În funcțiune.

1	Nicolae Costea,	Bichiș
	Iustin Moroșan,	B.-Ciaba
	Ioan Popoviciu,	Cinteiu
	Ioan Caba,	Chișineu
	Ștefan Dolga,	Chitighaz
	Traian Țabic,	"
	Elena Murgu,	"
	Mihaiu Dragoș,	Curticiu
	Gheorghe Cioara,	"
10	Elvira Cioară,	"
	Teodor Mariș,	Erdeiș
	Iosif Ivan,	Giula-g.
	Emanuil Ardelean,	Giula-magh.
	Ioan Barbulescu,	"
	Teodor Lucaciu,	G.-Varșand
	Nicolae Cismaș,	"
	Gheorghe Iancu,	Macea
	Aurel Guiu,	Mișca
	Dimitrie Boariu,	Nadab
20	Petru Roșu,	"
	Alexiu Turic,	Otlaca
	Nicolae Bâr,	"
23	Anghela Țapoș,	"

24	Teodor Leucuța,	Pilul-m.
	Lucreția Ambruș,	"
	Ioan Belle,	Șiclău
	Ștefan Capra,	"
	Pavel Stana,	Șimand
	Ioan Tocăniță,	"
30	Gheorghe Coste,	Sintea
	Ioan Crișan,	Socodor
	Moisă Mariș,	"
	Iulian Paguba,	"
34	Silvia Nădăban,	"

b) În penziune.

35	Florian Cioară,	Curticiu
36	Ioan Bustea,	Socodor

II. Membrii fondatori.

1	Mihaiu Veliciu,	Chișineu
---	-----------------	----------

III. Membrii ajutători.

1	Gheorghe Turic,	Otlaca
	Vicențiu Pantoș,	Giula-Varșand
	Pavel Anuleu,	Giula
	Ioan Pomuț,	"
5	Petru Biberea	"

C) Despărțământul prot. Șiria.

I. Membrii ordinari.

a) În funcțiune.

1	Cornel Crețu,	Agriș
	Ștefan Fericean	"

3	Iuliana Nasticiu,	Agriș
	Gheorghe Abrudan,	Arăneag
	Traian Debeleac,	Drauț
6	Gheorghe Popa	"

- 7 Ioan Voluntir, Dud
Iuliu Grofşorean, Gaşă
Teodor Cherechean, Gaşă
Teodor Laza, Cherechiu
Ioan Cădar „
Ioan Funar, Comloş
Ioan Mladin „
Dimitrie Simea, „
Dimitrie Olariu, Covăsânt
Liviu Papp „
Alex. Terebenţ „
Adrian Ungurean, Curtacher
Sidonia Ungurean „
20 Pavel Siiartău, Măderat
Petru Vancu „
Hersilia Cadar „

- Gheorghe Muntean, Măscă
Ioan Hălmăgian, Pâncota
Aurelia I. Hălmăgian, Pâncota
Petru Balint, Sinitea
Ioan Bogdan, Şiria
Alexiu Doboş „
Ioan Hui „
30 Savu Crişan „
Ioan Crainic, Târnova
Ana Ignuţa „
33 Petru Muntean, F.-Vârşand

II. Membrii fondatori.

III. Membrii ajutători.

- 1 Filip Leuca, Pâncota
2 Romul Măieruşan, Şiria

D) Despărţământul prot. Boroşineu.

I. Membrii ordinari.

a) *In funcţiune.*

- 1 Petru Zoşiu, Apateu
Ioan Ţucra, Bocsig
Simeon Albu, Cermeiu
Pavel Dârlea, Ienopolea
Vasile Augustin „
Iuliana Dârlea „
Vasilie Vlădica, Iermata
Toma Sirca, Mănerău
Petru Hereţ, Moroda
10 Ştefan Hereţ, Repsig
Teodor Mişcoiu, Seleuş
Ioan Marta, Şepreuş

- Gheoghe Sturza, Şepreuş
Nicolae Păsulă, Şicula
Gherasim Balint „
Ioan Tau, Şomoşcheş
Pavel Leu, Talpoş
Teodor Mangu, Vădas
Gheorghe Rufu, Zărând
20 Petru Mara „

b) *In penziune.*

- 21 Iulian Butar, Seleuş

II. Membrii fondatori.

III. Membrii ajutători.

- 1 Moisă Ghergar, Moroda.

E) Despărţământul prot. Buteni.

I. Membrii ordinari.

a) *In funcţiune.*

- 1 Constantin Floruţ, Aldeşti
Ioan Iancin, Almaş
Nicolae Boticiu „
Ilarie Verşigan, Bârsa
Petru Nica, Berindia
Nicolae Boşcaiu, Bodeşti

- 7 Lazar Igrişan, Bonţeşti
Pavel Agheu, Buhani
Petru Perva, Buteni
Gheorghe Indreica „
Constanţa Muntean „
Ştefan Faur, Camna
Mihaiu Mihuţia Chisindia
Petru Moţocan Cil
15 Ioan Borlea, Cuiedi

- 16 Teodosiu Rafila, Dezna
Gheorghe Precupaș, Dieci
Petru Cociu, Donceni
Isaia Popeș, Govoșdia
Silviu Ganea, Hodiș
Sidonia Voda, Iarcoș
Petru Cherechean, Laz
Aurel Borlea, Moneasa
Ecaterina Dascâl. Nădâlbești
Mihaiu Voluntir Nadăș
Aurelia Körösladányi „
Ioan Lipovan. Păiușeni
Gheorghe Frugea, Prăgești
Ștefan Mușca Ravna
30 Dimitrie Jurma, Revetiș

- Patriciu Covaciu, Șebiș
Ilie Moțiu, Selegeni
Liviu Dublea Șilindia
Alex, Budea, Slatina
35 Andreiu Lazarov, Tauț

II. Membrii fondatori.

- 1 Dr. Aurel Grozda, Buteni
2 Dr. Gheorghe Popa, Buteni

III. Membri ajutători.

- 1 Ioan Popoviciu, Bârsa
Gheorghe Lupșa Dieci
N. Hesz, notar „
Octavian Tămășdan, Moneasa
5 Cornel Săbău, Mustești

F) Despărțământul prot. Radna.

I. Membrii ordinari.

a) În funcțiune.

- 1 Grigorie Farcaș, Bătuța
Gheorghe Pleș, Berzava
Trifon Dascâl, Cladova
Grigorie Caba, Conop
Silvia Popogiciu, Corbești.
Ersilia Ștefu, Cuvin
Vasilie D. Iliș „
Nicodim Neagota, Govosdia
Gheorghe Mihuța, Ghioroc
10 Simeon Neamțu, Giulița
Petru Eleneș, Groș
Petru Binchiciu, Ilteu
Ioan Tomuța, Lupești
Traian Fridrich, Miniș
Nicolae Dima, Odvoș
Gheorghe Stoian, Pauliș
Traian Givulescu „
Efrem Țigu, Pârnești
Dimitrie Ciobotă, Petriș
20 Traian Givulescu, Radna
Iosif Stanca, Roșia
Simeon Bârlea, Șoimoș

- Simeon Crăciunescu, Șoimoș
Teodor Savu, Toc
Aurel Mircu, Totvărădia
26 Sinesie Popoviciu, Troaș

b) În penziune.

- 27 Protasie Givulescu, Soborșin
28 Solomon Giurcoane, Temeșești

II. Membrii fondatori.

- 1 Dimitrie Maci, Căpruța
Procopie Givulescu, Radna
Dr. Vasilie Avramescu „
Dr. Atanasie Brădcan „
5 Dr. Ioan Ursu „

III. Membrii ajutători.

- 1 Dimitrie Goldiș, Berzava
Ioan Tuducescu, Radna
Blasiu Codrean, „
Dimitrie Roman „
Iosif Ognean, Soborșin
6 Iosif Vuculescu, Șoimoș

G) Despărțământul prot. Hălmaگیu.

I. Membrii ordinari.

a) *In funcțiune.*

- 1 Valeriu Vușdea, Aciuva
 Nicolae Hărduț, Aciuța
 Teodor Popoviciu, Bănești
 Traian Nicodim, Brusturi
 Petru Magier, Bodești
 Toma Crainic, Ciuciu
 Gheorghe Indrieș, Ciungani
 Gheorghe Imbroane, Crocna
 Ioan Știrbu, Dumbrava
- 10 Constantin Lucaciu, Finiș
 Iulian Barzu, Guravale
 Mihail Vidu, Hălmaگیu
 Adam Dragoș „
 Cornelia Moldovan „
 Ioan Popescu, Hălmaگیel
 Gheorghe Tomșa, Holtmézes
 Avram Nini, oșăș
 Traian Magier, Lazuri
 Ilie Cristea, Lungșoara
- 20 Pantelimon Ilea, Ociu
 Iancu Lupu, Prăvăleni
 Axentie Popoviciu, Rîșculița
 Ilie Vârșendan, Saturău
 Ioan Florea, Secăș

Zenovie Vesa, Bucșava
 Vasile Neagu, Sărbi
 Vasile Oarcea, Talagiu
 Ioan Duma, Tomești
 Gheorghe Petrișor, Vidra

30 Sava Dorca, Zeldiș
 Zaharta Neamțiu, Zimbru

b) *In penziune.*

- 32 Enea Joldea, Hălmaگیu

II. Membrii fondatori.

- 1 Cornel Lazar, Hălmaگیu
 Dr. Teodor Papp, Hălmaگیu
 3 Alex. Teaha, Leasa

III. Membrii ajutători.

- 1 Nicolae Pisău, (preot) Basarabeasa
 Nicolae Balta, (preot) Ciuciu
 Todor Juga, (econ.) Ciuciu
 Mihaiu Ciura, (invăt.) Criștiur
 Alex. Florea, (preot) Dumbrava
 Ioan Leuca, (econ.) Lazuri
 Teodor Groza, (econ.) Sărbi
 Nicolae Sirca, (preot) Vidra
 Petru Mihuța, Vidra
 Vasilie Giurgiu, Vața-de-sus
- 11 Laurențiu Juga, Vața-de-sus

Arad, din ședința ordinară a comitetului central, ținută la
 26 iulie (8 august) 1910.

Iosif Moldovan,
 prezident.

Dimitrie Popoviciu,
 secretar general.

Ultimul cuvânt în chestiunea pusă la cale de „Amicul sincer“.

Dela început am fost de credința, se nu dăm atențiune binevoitorului ascuns, în »Biserica și Școala«, submasca »Amicul sincer«, pentrucă nu-i sincer, ci om, care caută nod în papură. Ba, îmi venea se cred, că-i un porumb, trimis să ademenească sub mreje alți porumbi, cari se îndeletnicesc în sbor; o coadă de topor, în mâinile celor ce demult privesc cu ochi răi avântul ce-l luăm și prin modestul nostru organ. Și dacă a-și aveă singur cuvânt în redactarea organului, sigur nu s'ar fi învrednicit de cinstea ce i-s'a dat, pentrucă știm din experința, că nu poți îndreptă lumea, cu oameni, cari dau povete din ascuns.

Dl Dimitrie Popoviciu, încredințat cu redactarea organului, și după cum se vede din răspunsul On. Redacțiunii »Biserica și Școala«, membrul comitetului nostru de redacțiune, dl Ioan Crișan, încă a primit mânușa aruncată și cu scop de a lămuri chestiunea, a ieșit pe față se paralizaze loviturile trimise din ascuns asupra organului nostru, învrednicindu-l de răspuns pe »Amicul sincer«, dar acesta, dupăcum se vede din replica publicată în »Biserica și Școala«, numărul 28 din a. c., nu se lasă convins despre netemeinicia vederilor sale, ci susține, că acele sunt confirmate prin răspunsul ce i-s'a dat.

Eu știam, că »Amicul sincer« nu va înțelege pe dl Popoviciu, nu ar înțelege nici pe dl Crișan și că nu ne-ar înțelege nici pe ori care din noi, în interesul cauzei, ci conform intențiunilor sale. Și apoi cum am și putea pretinde a fi înțeleși noi, scrietori mai modesti, dacă nu este înțeles, de »Amicul școalei«, nici cel mai ilustru scriitor al neamului dl G. Coșbuc.

Nici nu voiu încercă a stă de vorbă cu un astfel de amic sincer, care nu voiește, sau că nu poate se ne în-

teleagă, ori câtă bunăvoință am avea pentru scoaterea pietrii aruncate în fântână; dar pentru liniștirea celor îngrijii de soartea organului, mă sânt îndatorat a lămuri punctul nostru de vedere, față de intențiunile amicului sincer, ilustrând cu un singur caz, cât de bine înțelege d-sa ceea ce cetește.

În prelegerea adusă, în numărul 5 din a. c. al organului nostru, ca modele pentru învățătorii noștri, dintre prelegerile populare publicate sub îngrijirea lui Gheorghe Coșbuc, învățătorul prelegător, spre a ilustra cât de mult ține țăranul la vita sa, arată, că și la masa de veselie, de sigur la vre-o nuntă ori alta sărbătoare familiară, când închină în sănătatea stăpânilor casei, închină și pentru vitele aceluia, zicând: »Să trăiască stăpânii, să trăiască vitele și ploaie la bună vreme se deie Dumnezeu«.

Și iată cum înțelege și explică »Amicul sincer« acest pasagiu în favorul intențiunilor sale! Zice, că: »acest început lasă să se înțeleagă, că prelegerea se ține la o masă de veselie, închinând mereu, cu alte cuvinte bând cu toții împreună«. — Zice mai departe: »Înțeleg se fii intim cu țăranul, pentrucă astfel având el deplină încredere în tine, se-l poți conduce pe calea cea bună. Intimitatea însă e permisă numai până la un punct, pe care dacă-l vei pestrece, perzi din autoritate. Și în deosebi nu e de fel bine să bei cu el... etc.«

Iată cum prezintă »Amicul sincer« intențiunile organului nostru în foaia oficioasă a diecezei! Și oare ce scop ar putea avea?...

După aceste constatări, credem a fi dispenzați, de a putea discuta serios cu »Amicul sincer«.

În cât privește sfatul onoratei redacțiuni, »Biserica și școala«, dat în legătură cu replica amicului sincer, îl primim cu aceeași bunăvoință, cu care ni-l-a adresat. Observăm numai, că de astădată nu este motivat, pentrucă nici unul dintre noi nu am dat ansă, de a se putea convinge Onor. Red. despre intoleranța, nerecunoștința și

nemulțumirea noastră față de binevoitorii și binefăcătorii noștri; cu atât mai puțin dl Popoviciu, care la introducerea răspunsului său, publicat în numărul 6—7 al organului, Reuniunea învățătorilor, zice între altele: »De un timp încoaci, organul oficios al diecezei noastre, »Biserica și Școala«, dă multă atențiune lucrărilor noastre dascălești și în mai mulți numeri, parte în articoli de fond, parte în corpul foii, tratează aceste lucrări cu multă dragoste și multă bunăvoință. Suntem mulțumitori On. Red. pentru aceasta atențiune, pentru acest tratament și sămân al dragostei ce ne păstrează!«

Din aceste n'a putut ceti On. Redacțiune intoleranța și nerecunoștința noastră față de binevoitorii și binefăcătorii noștri, de cumva nu vede în cele zise de dl Popoviciu un neadevăr și prin urmare le presupune de ironie la adresa On. Redacțiunii.

Nu cunoaștem răspunsul dlui Ioan Crișan, dar după-cum îl știm, nu este nici dsa dintre ceice ar putea fi timbrați cu atributele de intolerant și nemulțumitor, și nici chiar din expresiunea citată de On. Redacțiune, din răspunsul său nepublicat, nu putem presupune, că dsa ar lua în nume de rău amicului sincer, că scrie în »Biserica și Școala«, pe care o consideră de »a treia sau a patra casă«, ci de sigur îl condamnă, că a venit la »Biserica și Școala« cu asemenea lucruri, pe cari, dacă ar fi sincer cel ascuns sub masca sincerității, trebuia se le trangeze acasă, în organul Reuniunii, nu în a treia ori a patra casă, dupăcum s'ar fi exprimat. Nu o putem presupune aceasta, chiar despre dl Ioan Crișan, pe care, dintre învățători, îl cunoaștem ca pe cel mai activ colaborator al »Bisericii și Școlii«.

Zice mai departe On. Redacțiune: »mai presus de toate se nu formați stat în stat... etc.«

Lucru curios!?...

Asta ni-s'a spus și când nizuiam se ne eluptăm îndreptățirea în corporațiunile bisericești, pe baza drepturilor de cari pot uză oricari alții; ni-se zice întotdeauna când

voim se ne câștigăm îndreptățirea de a reprezenta instituțiunea, *a cărei conducători naturali noi suntem*; când, pentru promovarea învățământului, cerem directori și revizori de specialitate; când, după munca noastră, îndrăznim a râvni la o stare mai mulțumitoare: când ne constituim, după buna noastră chipzuială, în reuniuni și conferințe învățătoresți, în cadrul statutelor aprobate și de superioritatea noastră diecezană; și iată, că ni-se zice și atunci, *când, între marginile buneii cuvînte, îndrăznim a ne apăra organul nostru de specialitate.*

La aceste acuze și apostrofări nedemne de noi și intențiunile ce le avem, ca întotdeauna, răspundem și acum: Dorim se fim demni de numele ce-l purtăm și cauza ce o reprezentăm; dorim se ne perfecționăm în conformitate cu misiunea ce o avem, iar Reuniunea și organul ei, la cari ținem cu atâta căldură și însuflețire, sunt mijloacele întru ajungerea acestui scop. Dorim să ne eluptăm locul ce ne compete în biserică și stat și să arădăcăm cu noi împreună școala confesională pe o treaptă cu școalele altor neamuri, de aceea voim s'o reprezentăm prin bărbați de specialitate și cerem controlă specială. Dorim să ne luminăm, iar școalele să le perfecționăm.

Ei bine, dar asemenea râvnă și zel, la membrii altor societăți și la organele altor instituțiuni, se consideră ca virtuți. Pentruce ni-se impută nouă ca păcat?

Sau doară învățătorii luminați și școalele mai perfecte vor fi în detrimentul bisericii?

Acestea intențiuni ale noastre, să vede, că încă nu sunt, dar vor fi înțelese și în scopul acesta vom bate până ni-se va deschide și vom cere până ni-se va da. Și suntem tari în speranță, că nu e departe timpul, când vom fi înțeleși și sprijiniți de toți ceice doresc binele bisericii și a neamului.

Iosif Moldovan.

„Revizori școlari confesionali“.

I.

Dintre toate instituțiunile culturale, școala noastră populară este pusă pe o bază destul de subredă. Invățământul elementar e lăsat — așa zicând — în voia sorții. — Că în școlile noastre se observă ici-colea un progres mai îmbucurător este de a se mulțami mai mult ambițiunii învățătorilor, decât organizării învățământului. Nu-i vorba, ambițiune se recere dela fiecare oficiant, dar adaogând lângă această ambițiune și o organizare modernă, învățământul elementar ar lua cu totul altă față.

Să căutăm organizări de alt calibru.

În administrația politică sunt controlori și exactori, toți oameni de specialitate, cari cu ocaziunea înspecțiunei aflând ici-colea greșeli, dau înviațiuni, căutând îndreptarea și se nizuiesc a introduce în toate o uniformitate oarecare.

În organizația militară toți inspectorii sunt oameni de specialitate. Atât în teorie cât și în praxă sunt la locul lor. Ce ar zice un soldat de rând, când un general (despre care am presupune, că carte militară știe multă, dar exercițiile de arme nu le-ar cunoaște), ar încercă să arate cum să face exercițiul de pușcă și nu i-ar succede? Sigur ar râde. Aci deci se poate aplică: »Teoria fără praxă e ca moara fără apă« — Înspecționarea se poate face numai de specialiști și încă de aceia, cari și ei au funcționat ori funcționează în școala, pe care acum are să-o înspecționeze.

În urma atător deliberări, atât în ziaristică, cât și în corporațiunile competente, sinodul diecezan arădan din ast an a decis sistemizarea unui revizorat școlar general. — Foarte frumos și foarte salutar. — Nu-i vorba, un regiment are lipsă de general, dar ce folos de el, dacă acel regiment în împărțirea lui nu va avea căpitani, maiori etc.? Generalul mai mult supraveghează executarea ordinelor și

dă înviațiunii subalternilor, că în ce formă are să se întâmple instrucțiunea.

Oare se poate admite, că un revizor școlar — general, să poată inspectiona fiecare școală din dieceză, măcar odată pe an? Mai odăogând la această imposibilitate și rapoartele, despre fiecare inspectiune, nu altcum — doar — și rezolvarea lor, putem zice că, atâta muncă e peste putință. Toată activitatea acestui revizorat, așa după cum e a se sistemiza, — ar fi numai un ce superficial. Întreg rezultatul s'ar reduce la zero.

Ca să se poată numi revizor general, de sine înțeles, că ar trebui să fie și revizori particulari, ca astfel numirea de *general* să aibe senz. — Ori poate Ven. sinod diecezan a înțeles sub revizori particulari. pe protopopi ori pe directorii locali? Aceasta nu o cred, din motivul, că nici protopopii, cu atât mai vărtos directorii locali, nu sunt specialiști în ale învățământului, căci dacă aceștia ar fi putut suplini acest oficiu, sigur nu se naște necezitatea de a inventa alți inspectori.

Că în gremiu e lipsă de un revizor școlar general nu o trage nimenea la îndoială. Cu atât mai puțin însă se poate trage la îndoială sistemizarea revizoratelor școlare tractuale, iar revizorii tractuali se fie recrutați dintre învățătorii cei mai desteri din tract.

Ca să putem susține teza, aduc spre ilustrare un exemplu.

Într'o conferință catichetică, la care și eu am luat parte, deliberându-se întrebarea, că pentruce nu pot preoții ajuage cu catechizarea la rezultatul dorit, s'a ajuns la raționamentul, că preoții nu sunt învățători, ca să poată propune cu rezultat, ba un preot a cutezat a zice: »Fiindcă catechizarea cade în sarcina preoților, dar din motivul, că aceștia nu dispun de metod acomodat catechizării, ar fi conzult, să catechizeze învățătorii, dar la examen să examineze preotul«. — Așadar înșiși preoții recunosc, că nu dispun de metode și de celelalte arme pedagogice. De unde deci poate urmă, că inspectiunea să

poată fi concretizată protopopilor și directorilor locali, cari toți sunt preoți. Aci nu voesc să trag la îndoială bunăvoința dlor preoți, dar susțin, că din lipsa de praxa reclamată, nu pot fi inspectori ori mai bine zis revizori școlari.

În vârtutea Statutului-Organic, protopopii au se fie inspectori școlari și preoții directori locali. — După mine aceasta inspecțiune are să se estindă numai asupra administrațiunii și nici decum asupra controlului de învățământ.

E adevăr, că suntem săraci, dar cu toate acestea cred, că un tract va putea riscă anual suma de 100 până 200 cor., ca diurna și viatec revizorului școlar tractual.

Admițând sistemizarea revizoratelor școlare, după tracte și ca revizori să fie recrutați cei mai desteri învățători, pentru a cunoaște mai bine necezitatea acestei instituțiuni, rămâne a se rezolvă întrebarea, că cum are să se facă inspecțiunea, despre carea voiu vorbi în numărul proxim.

Dimitrie Boariu,

Învățător.

Informațiuni.

Ședință de comitet. Luni, 26 iulie (8 august) a. c., comitetul central al reuniunii noastre învățătoarești și-a ținut a doua ședință ordinară. Prezenți au fost: Iosif Moldovan, Dimitrie Popoviciu, Dimitrie Boariu, Iuliu Groșorean, Nicolae Cristea, Ioan Vancu, Pavel Dârlea, Ștefan Roja, Iosif Stanca, Dimitrie Olariu, Teodor Cherechean, Alexiu Doboș, Petru Vancu și Gheorghe Petroviciu, precum și corpul învățătoresc din Nădlac: Romul Tăucian, Sidonia Tăucian și Uroș Totorean. S'au pertractat afacerile curente, raportul general, de cassă, bibliotecă și controla, constatându-se muncă serioasă și desinteres sincer pe toată linia și în toate direcțiunile și s'au luat dinpoziții pentru convocarea adunării generale, care, anul acesta se va țineă, la învitare specială, în frunțașă

comună Nădlac, unde se fac deja frumoase și întinse pregătiri pentru primirea învățătorimii.

Ajutoare pentru învățători: Venarabilul consistor prin circularul dela 22 Iunie (5 Iulie) a. c., Nr. 2945/910, avizează învățătorimea, că la fundațiunea baronului *Simeon Sina*, administrată de ministerul de culte și instrucțiune publică, au devenit vacante trei ajutoare, de câte 200 cor., cari se vor conferi la trei învățători, cari vor putea dovedi îndreptățirea la acele, conform condițiilor testamentare și anume:

Învățători deveniți incapabili de serviciu, cari nu sunt în stare să-și asigure esistența.

Cei cari nu dispun de avere sau de alt mijloc de trai.

Cari până au fost în post ș'au purtat oficiul cu cinste și au dus o viață nepătată.

La ajutor pot refleca și orfanii de învățători, băieții până la 18, iar fetele până la 15 ani.

Recursele înștruate cu documentele necesare, se pot înainta pe calea Vener. Consistor până la finea lunei septemvre.

Coeducația. Un învățător italian, Formari, în urma experiențelor făcute, arată într'o revistă pedagogică, ce părți bune are coeducația, sau educația băieților și fetițelor împreună. Părerile sale, confirmate și de alți pedagogi, sunt următoarele: 1. Instrucția devine mai ieftină la coeducație decât la educația separată; 2. Este mai ușor de ținut ordinea și disciplina când băieții și fetițele sunt împreună: băieții au o purtare mai bună, iar fetițele sunt mai puțin distrase și mai puțin guralive; caracterul băieților câștigă în fineță; 3. În urma coeducației copiii își cunosc mai bine lumea lor internă sufletească; s'a făcut observarea interesantă, că fetele din școli mixte au mai puțină pornire pentru cochetărie și vanitate decât fetele din școli separate; 4. Rezultatele instrucțiunii în școli mixte sunt mai bune; 5. Învățământul mecanic la băieți se micșorează; iar la fetițe se mai reduce excesul de fantazie și de sentimentalitate.

Tel. rom.

A treia carte de cetire pentru elevii școalei populare de Iosif Moldovan și consoții. Domnii învățători își vor aduce aminte, de cazul, că Înaltul Ministeriu de culte și instrucțiune publică, pe baza unei denunțării, că unii învățători folosesc în școale și acum

manualul în care se află poezia „Țara mea“, care a fost excepționată, a detras concesiunea de folosință, dată sub Nr. 103031/908. Acum, după ce ni-a succes să dovedim că vina pentru aceasta faptă nu o purtăm noi, de oarece noi am dispus la timpul său eliminarea acelei poezii din exemplarele încă nevândute, Înalțul Minist. sub Nr. 25960/910, a admis din nou folosirea edițiunii a III-a din acest manual școlar foarte răspândit. Rog însă pe Domnii învățători, cari au introdus și folosesc aceasta carte, să binevoiască a scoate din folosință edițiunile premerse în cari se află poezie „Țara mea“.

Spre știre. Încă în anul 1907 ne-am permis a Vă trimite o coală de colectă în favorul fondului pentru monumentul mult regretatului de pie memorie : *Teodor Ceontea*.

Având noi îndrumare dela adunarea generală anterioară, ca pe adunarea generală proximă să terminăm aceasta afacere și să venim cu propunere concretă în merit, Vă rugăm, ca cu *reîntorcereapostei* să ne retrimiteți acea coală de colectă *cu ori ce rezultat, dar necondiționat*.

Arad, la 8/21 iulie 1910. *Iosif Moldovan*, președinte. *D. Popoviciu*, secretar general.

Intrunire colegială de 10 ani. Învățătorii, cari au absolvat preparandia română din Arad în anul 1900, au ținut la sftul Ilie convenire colegială de 10 ani în Arad. Din 37 câți au absolvat sunt în viață 31, iar din aceștia au fost de față 15 și anume : Nicolae Miuț (Végsztmihály), Petru Colțeu (Mândruloc), Traian Givulescu (Pauliș), Traian Fridrich (Miniș), Ioan Tau (Somosches), Gheorghe Rufu (Zărand) Avram Nini (Iosaș), Mihaiu Mihuț (Chișindia), Ioan Abrudan (Pelbarhida), Valeriu Sepi (Valcani), Vasile Stoica (Denta), Antonie Nevrincean (Șag), Iuliu Spinanț (Valeamare), Iovu Giulvezan (Pustiniș) și Cariolan Mursa (Ostrov). Toți prezenții au luat parte în corpore la serviciul divin, în biserica catedrală, după care s'a oficiat prin preoții : Tr. Vașan și Gavril Bodea, cu concursul tuturor învățătorilor din loc, părăstas pentru profesorii (Ceontea și Petran) și colegii răposați. Intrunindu-se apoi cu toții în sala festivă dela seminar, învățătorul Nevrincean salută cu dragoste colegii prezenți și-și aduce aminte, cu multă duiosie, de cuvintele regretatului profesor Teodor Ceontea,

carele acum 10 ani, după absolvare, le ziceă: „na-ți terminat școala, căci pentru voi abia de acum înainte se începe adevărata școală, care nu se va termina până odată cu viața“. Constată marele adevăr al acestor cuvinte și-l aprofundează. Propune apoi de președinte pe Traian Givulescu, iar de notar al ședinței se alege Antonie Nevrincean. Președintele Givulescu, dând expresie durerii pentru pierderea bunilor profesori și colegi și arătând în frumoase cuvinte misiunea apostolică a dascălului român de astăzi, mulțumește pentru încredere și declară ședința deschisă. Propune apoi, ca în șir alfabetic fiecare coleg să-și spună franc și sincer împrejurările mai însemnate și experiențele făcute dela absolvare până astăzi. Au fost interesante și educatoare aceste povestiri. Mai sibu- ciumată însă decât a tuturor a fost viața inimosului dascăl Miuț. Să trăiască!

S'a hotărît o nouă convenire la 20 de ani. Afacerea conche- mării acestea s'a încredințat colegilor: Givulescu, Colțeu și Nevrincean. S'a trimis o telegramă fostului director I. P. C. Sale Augustin Hamsea și apoi s'a continuat cu un prânz comun intim.

Sunt frumoase și mult edificatoare aceste conveniri, iar ceasta de acum a decurs demn. O mică observație totuși. În viitor, *se nu se întrelase cu asemenea ocaziuni a se observă continuitatea cu profesorii preparandiali*, cari, deși poate unii nu ni-au fost profesori, sunt totuși profesorii și directorul nostru și ca atari părinții sufletesti ai noștri și cești de acum. Să se dea atențiune și presei, precum și altor instituțiuni *aproape de noi*.

Solvirea taxelor. *Organ:* Liviu Dublea, Alexandru Budea, Petru Roșu, Stefan Roja și Pavel Stana, câte 5 cor.; Ștefan Capra Dimitrie Boariu și I. Belea câte 10 cor., iar Nicolae Botici 11 cor. *Taxă:* Liviu Dublea, Ioan Borlea, Alexandru Budea, Patriciu Covaci, P. Roșu, P. Stana și Moisă Mariș, câte 2 cor.; Ioan Belea, Petru Motocan, Isaia Popet, Dimitrie Boariu și Nicolae Botici, câte 4 cor. Elena Cioara 5 cor.

T. Ceonte: Dimitrie Boariu, Ioan Crișan, M. Dragoș, T. Leucața, P. Roșu, câte 1 cor.

Aviz!

Anuarul școlar, tipărit conform ordinului ministerial mai nou, acomodat și școalelor ajutate din partea statului, conținând tipăriturile: *ziuar de primire*, *ziuar de frecvențațiune și progres*, *ziuarul materialului propus*, *ziarul vizitațiunilor și evenimentelor*, *consemnarea manualelor întrebuițate*, *date statistice despre școlari, învățător și școală*, se află spre vânzare la *Librăria diecezană din Arad*. Prețul unui exemplar pentru o școală cu 80 elevi 4 cor., — dela 80—120 cu 5 cor., — dela 120—160 cu 6 coroane.

Tabele de cetire

conform ordinațiunei ministeriale

Nr. 76000/1907.

Cu text românesc, acomodate la orice metod **Cor. 6.—**

Cu text unguresc, acomodate la orice metod **Cor. 4-80**

Ambele după manuale aprobate de înaltul minister de culte.

Comandele se pot face la firma editoare:

Librăria diecezană Arad.